

суб'єкт злочину і потерпілі до однієї раси, національності, етносу, чи конфесії.

На підставі викладеного вважаю, що для розвитку кримінального законодавства України щодо складу злочину геноциду слід врахувати досвід міжнародних країн, оскільки більшість країн в своєму законодавстві норму геноциду розуміють ширше, ніж це юридично закріплено в нашому законодавстві. Тому питання геноциду як явища й досі потребує наукового вивчення і переосмислення, адже визначення даного поняття, закріпленого в Конвенції ООН 1948 року, є, на нашу думку, багато в чому суб'єктивним і недостатньо сформульованим. До того ж, навіть відштовхуючись від правового визначення геноциду, багато фахівців не можуть дійти згоди щодо означення тих, чи інших подій злочином геноциду, адже їх можна трактувати по різному.

Дорожнинський О. В., студент 3-го курсу
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Згідно ст. 3 Загальної Декларації прав людини кожна людина має право на життя, свободу та особисту недоторканність. Відповідно з положеннями ст. 6 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та ст. 2 Конвенції по захист прав людини і основоположних свобод право на життя є невід'ємним правом людини, яке охороняється законом. Зазначені положення міжнародних правових стандартів мають універсальний характер і відображені в Конституції України. На найвищому законодавчому рівні – в Конституції України ст. 3 зазначено, що людина, її життя і здоров'я визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Злочини проти життя і здоров'я становлять велику суспільну небезпеку. Вони позбавляють потерпілого найбільш цінних благ, стають трагедією для рідних і близьких йому людей, наслідки безповоротні, заподіяну шкоду не можна ніяк відшкодувати. Помітна поширеність злочинів проти життя та

здоров'я людини у структурі всієї злочинності, нестабільність їх динаміки, набуття нових негативних якісних характеристик – це все зумовлює потребу в постійному дослідженні даної проблеми.

Одним з головних завдань кримінального права України є охорона особи, її життя і здоров'я. До злочинів проти життя особи належать усі види вбивств, а також доведення до самогубства. Аналіз правозастосовної практики свідчить про помилки, що допускаються при кримінально-правовій оцінці таких суспільно небезпечних діянь. Крім того, вивчення слідчо-прокурорської й судової практики показує, що при кваліфікації злочинів проти життя особи виникають певні труднощі. Потреби практики зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення норм кримінального права, що передбачають відповідальність за посягання на життя людини, а також їх тлумачення. Зокрема, до таких питань належать:

1) розмежування об'єктивних ознак складів злочинів умисного вбивства (ч.1 ст.115 КК) та умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого (ч.2 ст.121 КК);

2) розмежування об'єктивних ознак складів злочинів умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого (ч.2 ст.121 КК) і вбивства з необережності (ст.119 КК);

3) встановлення змісту кваліфікуючих ознак окремих злочинів проти життя і здоров'я;

4) визначення часового проміжку, який охоплюється кваліфікуючою ознакою «одразу після пологів» в разі встановлення об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст.117 КК;

5) застосування норм інших нормативно-правових актів для встановлення ознак складів злочинів, передбачених стст.130–145 КК, які характеризуються бланкетними та відсильними диспозиціями закріплених у них кримінально-правових норм;

6) встановлення змісту ознак складів злочинів проти життя і здоров'я, які мають оціночний характер, зокрема, «тяжка образа з боку потерпілого» (стст.116, 123 КК); «сильний фізичний біль», «фізичне страждання», «моральне страждання»

(ст.127 КК); «неналежне виконання обов'язків» (стст.131, 137, 140 КК); «тяжкі наслідки» (стст.135, 137–141 КК) тощо.

Результати аналізу судової практики розгляду кримінальних проваджень про злочин, передбачений ч.1 ст.115 КК, дають підстави для висновку про те, що у судовій практиці є випадки, коли суди не приділяли належної уваги повному встановленню суб'єктивних ознак діяння – не лише формі вини, а й мотивам та меті вчиненого злочину, в результаті чого судові рішення скасовувалось. Під час перевірки судом правильності кваліфікації злочину за ч.1 ст.115 КК в окремих випадках виникають проблемні питання, пов'язані із розмежуванням умисного вбивства без обтяжуючих обставин і складів інших злочинів проти життя. Зокрема, розмежування умисного вбивства (ч.1 ст.115 КК) і вбивства з необережності (ч.1 ст.119 КК). Доцільно зауважити, що зміст обставин, на підставі яких можна дійти висновку про наявність у протиправних діях особи ознак умислу або необережності є невичерпним, що зумовлює їх індивідуальний характер. Отже, визначаючи форму вини, якою характеризується позбавлення життя потерпілого, необхідно виходити з обставин, встановлених під час кримінального провадження, зокрема: характеру дій підсудного, внаслідок яких потерпілого позбавлено життя; обстановки, яка передувала вчиненню злочину, знаряддя злочину; локалізації тілесних ушкоджень; поведінки підсудного стосовно потерпілого до та після вчинення злочину.

Особливості сучасного соціального, політичного й економічного стану в Україні диктують необхідність розширення і поглиблення знань із цієї проблеми в кримінальному праві. З огляду на це вважаємо, що вивчення даного питання може вивести на якісно новий теоретичний і практичний рівень вирішення такої актуальної на сьогодні проблеми. Рівень злочинності в Україні зріс майже утричі, а в деяких територіальних одиницях – ще більше. Також особливу небезпеку становлять злочини пов'язані з зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, зараженням венеричними хворобами, і ті, які вчинюються у сфері медичного обслуговування.

Для рішучого подолання та зменшення злочинності необхідні комплексні міри загальнодержавного масштабу,

створення й реалізація єдиної програми, у якій були б задіяні державні органи всіх галузей влади, включаючи активну діяльність правоохоронних органів, а також силових відомств, і організацій здатних внести вклад у рішення цього завдання.

Задніченко С. І., здобувач кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВИМАГАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

З'ясування дискусійних питань кваліфікації злочину, передбаченого ст. 368 КК України за ознаками об'єктивної сторони допоможе виявити переваги і недоліки досліджуваної законодавчої конструкції, тому необхідність такого дослідження обумовлена тим, що від його вирішення буде становити однозначність та обґрунтованість правозастосовної практики в частині кваліфікації злочинної діяльності щодо вимагання неправомірної вигоди. Вимаганням неправомірної вигоди слід розуміти вимогу щодо надання неправомірної вигоди з погрозою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду, або умисне створення умов, за яких особа вимушена надати неправомірну вигоду з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів. Вимагання неправомірної вигоди, вчинене за наявності ознак, передбачених ч. 1 та ч. 2 ст. 189 КК, повністю охоплюється ч. 4 ст. 368 КК, а якщо у діях вимагателя присутні ознаки злочину, передбаченого ч. 3 або ч. 4 ст. 189 цього Кодексу, вчинене кваліфікується за сукупністю злочинів – за ч. 3 або ч. 4 ст. 189 та ч. 4 або ч. 5 ст. 368 КК. У випадках, коли особа, незважаючи на вчинення щодо неї дій, спрямованих на те, щоб примусити її надати неправомірну вигоду, з тих чи інших причин цього не зробила, дії службової особи, яка її вимагала, належить кваліфікувати як замах на одержання неправомірної вигоди

Особливістю вимагання у складі злочинів щодо підкупу, порівно з вимаганням, як самостійним складом злочину, передусім, є: предмет (неправомірна вигода) – це грошові кошти або інше